

КИЇСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

імені ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Інститут філології

Кафедра історії української літератури і шевченкознавства

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Директор Інституту філології _____ проф. Семенюк Г.Ф.

ПРОГРАМА

для аспірантів

ЛІТЕРАТУРА ЯК СИНТЕЗ ФІЛОСОФІЇ, РЕЛІГІЇ ТА МИСТЕЦТВА

(спеціальність 10.01.01 – українська література)

Затверджено

на засіданні кафедри

історії української літератури

та шевченкознавства

протокол № 8

від «31» 01» 2013р.

Затверджено

Вченою Радою Інституту філології

протокол № 8

«26» 03» 2013р.

Київ 2013

Поняття і явища синтезу в літературі й у мистецтві, зразки цього явища.

Творче сприйняття літературою філософських засад та визначення літературою нових ідей у філософії.

Аристотель про переваги мистецтва (поезії) перед історією, здатність поезії осмислювати глибинний рух, узагальнення в характеристиці дійсності. Лессинг про чинники синтезу літератури і часу, образотворчого і пластичного мистецтва й простору.

Міфологічна свідомість та двовір'я у давній українській літературі та культурі, зокрема, в зразках монументального мистецтва.

Синтез історії слов'ян та історії християнського світу в зображенні «нової» людини в «Слові про закон і благодать» митрополита Іларіона.

«Слово о полку Ігоревім» як синтез перехідного стану суспільної свідомості.

Середньовічне усвідомлення світу в літературі, філософії та мистецтві.

Засади Біблії в давній українській літературі та в мистецтві.

Тип особистості як тип літератора в творчості українських письменників-полемістів.

Концепція свободи у філософії й у мистецтві.

Категорії простору й часу в філософії та в літературних явищах; модель цих категорій в образотворчому й пластичному видах мистецтва.

Час і простір як сакральні світоглядні явища. Сприйняття часу і простору в чернечому й у світському баченні.

Модус святості та його структура (освячення, виокремлення, обраність) у давній українській літературі (агіографічна література. «Києво-Печерський патерик») та в мистецтві (монументальне та іконописне мистецтва) – як один із головних світоглядних екзистенціалів доби.

«Філософія серця» та її роль на шляху пізнання світу (Г. Сковорода, П. Юркевич, М. Гоголь, П. Куліш).

Моральна максима у свідомості авторів нової української літератури та її реалізація через подвиг. Героїчна тематика у творчості українських поетів-романтиків (у вершинному вияві – в творчості Т. Шевченка) та в українській повістевій спадщині й романістиці (В. Наріжний, О. Сомов, М. Гоголь, Є. Гребінка, П. Куліш, М. Костомаров) XIX ст. Чинник необхідності подвигу, вірності тому, що його зумовлює, подвиг як розв'язання антагоністичної напруги і реалізація високих цінностей життя).

Переважання етичної проблематики, демократична спрямованість теми та ідеї, християнські ідеологічні настанови, динаміка від конкретного до узагальнення, твори-алюзії, твори-параболи – як філософські засади творчості Т. Шевченка.

Концепт милосердя як християнський догмат і світоглядна позиція в українській літературі XIX ст.

Надособовість, позасуб'єктивність як основна позиція І. Франка в художньому осмисленні людського досвіду.

Естетичний погляд та естетичний ідеал в українській літературі й у мистецтві в контексті часу та ідеологічного освоєння дійсності XIX ст.

Естетичний канон у моделюванні літературного і живописного портрета.

Зв'язок кінченного й безкінченного при відтворенні людської долі в явищах літератури й мистецтва.

Література:

1. Адорно Т. Проблемы философии морали. – М.: Республика, 2000. – 239 с.
2. Білий О. Літературний герой у контексті історії. – К.: Наукова думка, 1980. – 120 с.
3. Володин Э. Искусство и мировоззрение. – М.: МГУ, 1982. – 173 с.
4. Габитова Р. Философия немецкого романтизма. – М.: Наука, 1978. – 288 с.
5. Гатальська С. Філософія культури. – К.: Либідь, 2003. – 318 с.
6. Гей Н. Искусство слова. – М.: Наука, 1967. – 364 с.
7. Гей Н., Пискунов В. Мир, человек, искусство. – М.: Советский писатель, 1965. – 296.
8. Генералюк Л. Універсалізм Шевченка. Взаємодія літератури і мистецтва. – К.: Наукова думка, 2008. – 544 с.
9. Голосова Т. Текстова парадигма. – Черкаси: ЧДУ, 1998. – 47 с.
10. Горбач Н. Специфіка української філософії. – Львів: Каменяр, 2006. – 216 с.
11. Горський В. Філософія в українській культурі. – К.: центр практичної філософії, 2001. – 236 с.
12. Гулыга А. Искусство в век науки. – М.: Наука, 1968. – 182 с.
13. Гусев Вл. Искусство прозы. Статьи о главном. – М.: Издательство Литературного института им. А.М. Горького, 1999. – 160 с.
14. Дзюба І. З криниці літ. – К.: Обереги, Гелікон, 2001. – Т. II. – 848 с.
15. Эстетические взгляды писателей и художников. Кн. 2. – Краснодар, Кубанский ГУ, 1977. – 175 с.
16. Эстетический идеал и художественный образ. – М.: МГПИ, 1979. – 147 с.
17. Эстетические категории в литературоведческом и искусствоведческом анализе. – Днепропетровск: ДГУ, 1978. – 225 с.
18. Эстетическая культура. – М.: ИФРАН, 1996. – 201 с.
19. Эстетическое сознание и художественная культура. – К.: Наукова думка, 1983. – 279.
20. Какабадзе З. Феномен искусства. – Тбилиси: Мецниереба, 1980. – 195 с.
21. Лессинг. Лаокоон або про межі малярства й поезії. – К.: Мистецтво, 1968. – 290.
22. Кримський С. Під сигнатурою Софії. – К.: видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2008. – 367 с.

- 23.Кримський С., Павленко Ю. Цивілізаційний розвиток людства. – К.: Фенікс, 2007. – 316 с.
- 24.Культура и мироотношение. – Петрозаводск: Петрозаводский госуниверситет, 1990. - 110 с.
- 25.Людина і культура в умовах глобалізації. – К.: Наукова думка, 2003. – 400с.
- 26.Мальбранш Н. Разыскания истины. – СПб.: Наука, 1999. – 650 с.
- 27.Мамардашвили М. Очерк современной европейской философии. – СПб.: Азбука, Азбука-Аттикус, 2012. – 608 с.
- 28.О человеческом в человеке. – М.: Политиздат, 1991. – 384 с.
- 29.Проблеми теорії ментальності. – К.: Наукова думка, 2006. – 405 с.
- 30.Религия в ценностных измерениях. Материалы научной конференции. – Уфа: Башкирский госуниверситет, 200. – 206 с.
- 31.Современный советский роман. Философские аспекты. – Л.: Наука, 1979. – 262 с.
- 32.Соловей Е. Українська філософська лірика. Традиція, Типологія, Поетика. – К.:Юніверс, 1999. - 368 с.
- 33.Столович Л. Философия в поэзии и поэзия в философии. // Вопросы философии, 2009. - № 7. – С. 67-77.
- 34.Текст. Культура. Социум. – Вологда: ВГПУ. Русь, 2000. - 124 с.
- 35.Феномен української культури: методологічні засади осмислення. – К.: Фенікс, 1996. – 477 с.
- 36.Філософія. Історія культури. Освіта. – Харків: Око, 1996. – 408 с.
- 37.Философия. Естетствоване. Современность. – М.: Мысль, 1981. – 351 с.
- 38.Фролов И. О человеке и гуманизме. _ М.: Политиздат, 1989. – 559 с.
- 39.Шохин К. Эстетические категории. Содержание и форма в искусстве. – М.: Профтехиздат, 1963. – 23 с.

Упорядник - доктор філолог. наук., проф. Задорожна Л.М.